

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת

שמיני

פּרה

◆◆◆

שנת

תשפ"ב

◆◆◆

גליון 146

אבל יחיד...

והכל עם כזו מתיקות, וכזו ענוה, כאילו העומד מולו, בין אם זה איש או "ילד", הי' נראה שזהו חברו הטוב ביותר עשרות שנים, עם החיוך הנלבב שלא מש מגד עיניו. אוי! אוי! מי חשב לרגע, שכל המציאות הזאת תעלה בסערה שכזאת לשמים, בחטף, אוי וויי, וויי...

ת"ח שלא נספד..

קשה, קשה מאד, להתרכז ולנסות להעלות עלי גליון סיפורים מופלאים ששמענו וראינו עשרות שנים. ואמנם ברור, שרבי חיים בעצמו, הי' אומר לנו, תעזבו את הכל, ותתייטבו ללמוד!

אך מה נעשה, וחז"ל הקדושים כותבים דברים נוראים על "תלמיד חכם שלא נספד כהלכה", ומי לנו תלמיד חכם יותר ממנו?! א"כ זוהי חובתנו בעת הזאת.

העיקר – התועלת

וכפי שלימדנו רבינו "עיקר" ההספד הוא התועלת היוצאת ממנו, כששומעים על גדלות הנפטר. והרבה הי' מתאונן על ריבוי ההספדים שלא יוצא מזה שום תועלת...

לכן אמרתי בליבי, הבה נחשוב לפי קט שכלנו, מה היה אומר רבינו מרן רה"י זצוק"ל, אם הי' צריך לעמוד כעת ולהספיד, את

רבי חיים... [ומראש, הנני מבקש מחילה מרבינו זצוק"ל, אם טעית].

נתקצרו ימיו של צדיק

ראשית, אביא מה שאמר [בתוך הספדו בבהכ"ו לדרמן] על ידי נעוריו, מרן הגאון הצדיק ר' משה סאלאוויצ'יק זצ"ל.

וז"ל: הגמ' אומרת בשבת (דף ק"ה): א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים, מידה כנגד מדה שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה. ופרש"י מדה כנגד מדה הוא לא נתאבל על שנתקצרו ימי החכם אף לחיו לא יחושו מן השמים.

ומבואר מהגמ' הזו דהענין של הספד הוא "להרגיש את הצער" על "שנתקצרו" ימיו של החכם. ואף דלא מיירי דוקא על חכם שבפטר כשהוא בדמי ימיו, וכדמוכח בגמ' שם דף קנ"ג...

וכן ע"כ לא מיירי בהלך בדמי ימיו, דא"כ מ"ט דוקא על חכם צריך להצטער, הרי בכל אדם צריך להיות נושא בעול עם חברו.

ומשמע דלא מיירי בהכי, ומ"מ קרי ליה נתקצרו ימיו, לפי שאצל החכם לעולם הוא בבחינת "נתקצרו" ימיו.

כי כל זמן שהוא חי הוא רוכש עוד מצוות ומעשים טובים, וכמו שאמר הגר"א כי בעולם הזה אפשר בכמה פרוטות לקיים מצוה שהיא שקולה כנגד תרי"ג מצוות. וזה הפשט שנתקצרו ימי החכם, שאינו יכול לקיים ולרכוש עוד מצוות. ומי שאינו מצטער על זה קרי ליה מתעצל בהספידו של חכם. וח"ו אינו מאריך ימים. ע"כ.

עזב אותנו לאנחות...

אוי.. אוי.. הלב לא מעכל, קשה מאד להעלות על הדעת, שרבינו הקדוש והטהור איננו אתנו, נורא ואיום! הלך למנוחות, ועזב אותנו לאנחות...

יותר קשה לחשוב על כתיבת דברים מסודרים, כשהפצע פתוח, והלב שותת... אוי, רבי חיים.. רבי חיים.. איך..

מבקשים ממני לכתוב על הקשר האמיץ והמיוחד שהי' לו עם רבינו כל השנים, והם צודקים. אך צריך מי שיכתוב את זה, ובעיני כשהלב שותת, ועדיין שרויים בצער עמוק ונורא, האיך אפשר לשבת ולכתוב?

טאטע.. טאטע..

והזעקה החרישית, הנזעקת מתוכנו כל הזמן, טאטע, טאטע, אוו ביסטו... אבא, אבא, היכן אתה.

הרי מיום עמדנו על דעתנו, ידענו את המושג הזה כדבר טבעי, כחלק מהמציאות בבריאה, רבי חיים זי"ט און לערנט, רבי חיים יושב ולומד.

אם זה במרפסת הקטנטונת ליד הדלת, לאור היום, ובלילה לאור קלוש, עם רמב"ם ענק, או גמרא גדולה על הסטנדר.. ואם זה בדמדומי חמה של מוצאי שבת, כשחיכו לזמן מעריב, יושב ולמד בעל פה בחושך.

ואם זה כשהולך בראש השנה לירקון לתשליך, כל הדרך לומד.

ואם זה כשבא לקטוף סכך לסוכות, ביער פוניבז', הבנים היו קוטפים ענפים, ורבי חיים יושב על אבן בצד, ואומר תהלים. ועוד ועוד, בלי סוף.

זוהי המציאות שעמדה לנגד עינינו כל הזמן, ותישאר לעמוד! רבי חיים לומד, לומד ולומד, ולומד.

ומתוקים מדבש..

וכמדומי שכל מי שהי' רואה את רבינו, גומע גמרות וכו', בכזו מין הנאה.. הרגיש מה היא השמחה האמיתית בלימוד התורה. ויעידון רבבות אלפי ישראל, שוכנסו במשך השנים אל הקודש פנימה, וראו האיך הי' קשה לו להפסיק לרגע כמימרי מהלימוד, אפי' בכדי אמירת "בו"ה"..." כאילו תולשים לו מהפה את הדבר "הכי מתוק" בעולם!

הלואי שנזכה גם אנחנו להרגיש את זה, ונשקיע כל חיינו בתורה הק' המתוקה מדבש ונופת צופים.

מרי חיטיא

וכשהיתה שאלה היכן גמרא פלונית, או היכן מדרש פלוני וכו' וכו', ידענו מיד, שואלים את רבי חיים...

וכן כשרצו לדעת את דעת מרן החזון איש זצוק"ל, בכל נושא שיהי', או כל שאלה אחרת בלימוד, ניגשים לרבי חיים, והתשובה קולחת בפחות משניה...

עוד נביא מה שאמר בהספד על מרן הגאון ר' יוסף דובער סולוביצ'יק זצ"ל, והנני מעתיק ממה שכתב רבינו בעצמו. וז"ל: איתא בגמ' (ברכות ז:) גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה, שנא' פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, למד לא נאמר, אלא יצק, מלמד שגדולה שימושה יותר מלימודה.

הנה בפסוק אשר יצק מים ע"י אליהו, מדובר ששאל יהושפט האין נביא בישראל, וענו לו פה אלישע בן שפט אשר יצק מים וגו', ומפרש רש"י שם (במלכים ב' פרק ג') בהר הכרמל, וביציקתו נעשו אצבעותיו כמעיינות מים עד שנתמלאה התעלה, וראוי הוא ליעשות לנו נס על ידו במים עכ"ד.

ולכא' לפי"ז אין ל"יצק מים" שום שייכות לשימוש, ואין מקום ללימוד גדולה יותר מלימודה.

ועוד יל"ע היכן נאמר כאן ש"יצק מים" הוא ענין גדלות, אולי רק אמרו מי הוא אלישע! ומנין ללמוד בכלל שיש ענין בשימושה של תורה.

ויש לבאר, הנה כשרוצים ליתן סימן מי הוא אלישע, אמרו אשר יצק מים ע"י אליהו, ומה הוא הסימן בזה?

מוכח מזה כי אלישע בן שפט כל הנהגותיו הראו כי אדם זה יצק מים ע"י אליהו, דאל"כ לא הי' רא"י מכאן שגדולה שימושה וכו'. אלא דכשרוצים לתאר את אלישע אומרים "אשר יצק מים ע"י אליהו", כל הנהגותיו הוכיחו על כך כי יצק מים ע"י אליהו. ומזה למדו חז"ל שגדולה שימושה יותר מלימודה.

הכל יודעים עד כמה שימש הגרי"ד זצ"ל את אביו מרן הגרי"ז זצ"ל, מנעוריו עד זקנותו, תמיד הי' עם הרב זצ"ל יחדיו. וממילא בכל עניניו ראו את ה"יצק מים ע"י אליהו", ראו עליו כי זה האיש אשר כל ימיו שימש את אביו הגדול - הרב זצ"ל, וזה הי' ניכר בכל, בלימוד, בהנהגה. ע"כ.

לומדים מדברי "רשע"

ואותו רעיון אמר ג"כ על הגה"צ ר' שמריהו יוסף גריינימן זצ"ל, בתוספת נקודה.

ונביא את עיקר התוספת. הנה במלכים שם כתוב, שיהורם בנו של אחאב הי' מלך ישראל ורצה לעשות מלחמה עם מואב, וביקש מיהושפט שילך עמו למלחמה, והסכים אליו וכו', והלכו יחד מלך ישראל ומלך יהודה עם מלך אדום לעשות מלחמה במואב. והגיעו למקום אחד שלא הי' שם מים, לא לאדם ולא לבהמות, והיו סבורים שהם הולכים למות בצמא. ויאמר יהושפט האין עוד נביא בישראל, נשאל את הנביא מה הי'.

ועל זה כתוב ויען אחד מעבדי מלך ישראל ויאמר פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו וגו'.

והנה יהורם כתוב בפסוק שהי' רשע ועובד עבודה זרה, שהי' בנו של אחאב, וכמו שאחאב עבד עבודה זרה כך בנו אחריו עבד ע"ז. ועבדיו מסתמא היו ג"כ כמותו וכמו שכתוב במשלי כלל "מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים" כך גם כאן גם עבדיו לא היו צדיקים... אלא רשעים.

וא"כ מה הרא"י מזה שעבד רשע אומר "אשר יצק", האם מזה אפשר ללמוד שיצק יותר גדול מלמד. הרי הוא לא יודע למדוד, לא יצק ולא למד, ואפי' אם כן יודע להבחין בזה בכל זאת וכי אפשר להביא רא"י מרשע? רשע אמר, מה בכך?

משמע כך, אמנם בודאי רשע לא יודע כלום, רק רואים מה שהוא מבין באלישע, כי אליהו הרי הי' ידוע מהמעשה של הר הכרמל שאסף את כל עובדי הבעל ועובדי האשרה, ועשה את המזבח וכל מיני דברים שכתוב בנביא כדי להוכיח מי הם הנביאים האמיתיים, ויצא באמת שנביאי השקר לא יכלו לעשות כלום, רק אליהו אמר "ענני ה' ענני" ונעשה נס שירדה אש מן השמים ושרפה את כל הקרבנות וגם את המים אשר בתעלה לחכה, ונס זה היה מפורסם אצל כולם.

וכשרצה עבד יהורם לציין מי הוא אלישע, ראה לציין באלישע דבר זה "שאצלו רואים את אליהו", וכשרואים את אלישע רואים בו את אליהו הנביא.

ואף שהי' רשע, בכל זאת גם אחאב וכל כלל ישראל ראו כזה קידוש ה', עד שכולם צעקו "ה' הוא האלוקים", כי את זה הם לא יכלו להכחיש.

ולכן אפי' העבד של מלך ישראל, שלא ידע שום דבר, בכל זאת זה הוא ידע שאם אלישע הוא משמש של אליהו, הפשט הוא שבו רואים את כל ההנהגות וכל הדברים שהי' באליהו רואים בו, הוא אמנם לא יודע שום דבר, רק דבר אחד הוא יודע שבו הוא רואה את אליהו!

וזו היא הרא"י מה שחז"ל בנו מזה. לא ממה שהוא אומר וכאילו הוא פוסק ששימוש יותר גדול מלימוד. אלא מזה שהוא מבין כי ע"י שיצק מים על ידי אליהו, בזה הוא רואה בו את אליהו, זה סימן שאלישע הי' ניכר בו כ"כ חזק. ואינו כמו שאר התלמידים שהי' לאליהו הנביא, אף שהרבה תלמידים הי' לו אבל לא הי' כ"כ ניכר בהם שהכל מאליהו, ורק באלישע זה הי' ניכר ואת זה למדו חז"ל שרואים שמשמוש יכולים להיות כ"כ חזק תלמידים כאלו שראויים לקבל כ"כ, ושיעבור אל התלמיד כל מה ששייך שיעבור אליו מהרבי, כך אפשר לבאר. ע"כ.

חזון איש וקהלות יעקב

וכמדומני שהדברים תואמים כל כך לרבינו הקוה"ט, אשר "כל כולו" הי' "שטיק חזון איש", בכל הליכותיו, וכל מציאותו, וחיבר את ספריו הגדולים "דרך אמונה" חיבור אדיר ונורא, שקשה להשיג האיך שייך כזה דבר בדורנו, ורוב הספר מבוסס בעיקר על דברי החזון איש.

והי' בקי בכל דברי החזון איש בכתב ובעל פה... וכל פעם שהי' רבינו מסתפק מה היתה דעת החזון איש, באיזה דבר, הי' מבקש שישאלו את פיו.

וזכרני פעם אחת שהיתה שאלה בנוגע לשמות שוים בשידוכין, וביקשני רבינו בשבת קודש אחרי שחרית ללכת לרבי חיים, לברר אצלו. ונכנסתי אל הקודש באמצע סעודת שחרית, והשיב מה שזכר בעל פה, ופרט א' מהשאלה אמר שצריך לראות במחברתו, אך היא נמצאת בין דברי "מוקצה" ויעיין אחרי שבת, וישלח תשובה ע"י נכדו היקר מאד הרה"ג ר' גדלי' הוניגסברג שליט"א.

ואמר לי פעם רבינו, רבי חיים "מוסמך" לומר בדיוק את דעת החזון איש.

וכי יש לך "יצק מים" יותר מזה? הרי כל רואהו, ראה את החזון איש לנגד עיניו.

וכן הי' בבחינת "יצק מים" על ידי אביו הגדול מרן בעל "הקהלות יעקב" זצוק"ל, שכל הרואה את רבי חיים, ראה מול עיניו דמות מרן הסטייפלר זצוק"ל, שהי' ניכר בכל פעולותיו ומציאותו.

ובל"ו אשתדל בהמשך להביא על הקשר האדוק, והכבוד והערכה העצומה שהיו לרבותינו זצוק"ל אחד לשני, כפי מה שיחונני השי"ת.

המקום ינחם "אותנו" עם כל משפחתו הכבודה שיחיו, בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ונראה במהרה ממש בשב ה' את שיבת ציון, ושמחת עולם על ראשנו.